

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

Tài liệu
chuyên đề

**GIÁO DỤC NẾP SỐNG
THANH LỊCH, VĂN MINH
CHO HỌC SINH HÀ NỘI**

DÙNG CHO HỌC SINH TIỂU HỌC

LỚP 2

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

Ban Chỉ đạo Thành phố:

Trưởng ban: NGÔ THỊ THANH HẰNG - Phó Chủ tịch UBND Thành phố

Hội đồng Tư vấn khoa học:

Chủ tịch: NGUYỄN TIẾN ĐOÀN

Phó Chủ tịch: NGUYỄN VIỆT CHÚC

Ủy viên: ĐÀO THỊ DUNG, ĐÀO THỊ NGUYỆT THU

ĐỖ THỊ KIM NGÂN, NGUYỄN THỊ MINH HÒA

Hội đồng Biên soạn:

Chủ tịch: NGUYỄN HỮU ĐỘ

Phó Chủ tịch: NGUYỄN THỊ NGỌC BÍCH, NGUYỄN KHẮC OÁNH

Ủy viên: ĐOÀN HOÀI VĨNH, NGUYỄN HỮU HIẾU, NGUYỄN HIỆP THỐNG

PHẠM XUÂN TIẾN, NGUYỄN THÀNH KỶ, TRẦN MINH TRANG

NGUYỄN NGỌC DIỆP, MAI SĨ NHẬT

Tiểu ban Biên soạn Tiểu học:

Trưởng Tiểu ban: PHẠM XUÂN TIẾN

Ủy viên: MAI NHỊ HÀ, NGUYỄN THỊ THU HUYỀN

PHẠM THỊ PHÚC, HOÀNG THU HẰNG, TÔ THỊ HẢI HÀ

Ban Thư ký:

Trưởng ban: HOÀNG HỮU TRUNG

Ủy viên: NGUYỄN PHƯƠNG HÀ, PHẠM KIM THOA

NGÔ HỒNG VÂN, PHẠM THỊ THU TRANG, NGUYỄN TUẤN ĐẠT

Mã số :.....

LỜI NÓI ĐẦU

Đây là tài liệu **Giáo dục nếp sống thanh lịch, văn minh cho học sinh Hà Nội**. Tập tài liệu này dùng cho học sinh Tiểu học, là một phần của Bộ tài liệu được soạn cho học sinh của ba cấp học phổ thông. Tài liệu có tính chất chuyên đề, không phải là sách giáo khoa. Cùng với tài liệu cho học sinh còn có tài liệu hướng dẫn giáo viên trong quá trình giảng dạy.

Tài liệu cấp Tiểu học gồm 40 bài chia làm 5 tập dùng cho 5 khối lớp, với 8 chủ đề, chỉ dẫn học sinh thực hiện đúng các hành vi **nói nghe, ăn uống, trang phục, ở, cử chỉ, vui chơi, giao tiếp, ứng xử**. Các bài được chia ra dạy từ lớp 1 đến lớp 5, mỗi lớp 8 bài, mỗi bài 1 tiết.

Mục đích của tài liệu là giúp học sinh học hỏi, tiếp thu truyền thống thanh lịch, văn minh - nét đẹp văn hóa đặc trưng của người Hà Nội. Từ đó làm thay đổi nhận thức, hành vi, góp phần đào tạo, xây dựng các thế hệ người Hà Nội ngày càng thanh lịch, văn minh.

Tài liệu này tập trung vào giáo dục nếp sống thanh lịch, văn minh, một khía cạnh của lối sống văn hóa. Nội dung chủ yếu là chỉ dẫn các hành vi thanh lịch, văn minh trong sinh hoạt cá nhân, trong giao tiếp, ứng xử giữa người với người, giữa con người với thiên nhiên, môi trường.

Tài liệu đã đưa vào dạy thí điểm ở một số trường Tiểu học, sau đó có chỉnh sửa bổ sung. Trong quá trình biên soạn, chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót, rất mong nhận được ý kiến đóng góp để tài liệu được hoàn chỉnh hơn.

Trân trọng cảm ơn !

HỘI ĐỒNG BIÊN SOẠN

CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC NẾP SỐNG THANH LỊCH, VĂN MINH CHO HỌC SINH TIỂU HỌC THÀNH PHỐ HÀ NỘI

	Bài	Chủ đề	Tên bài		Bài	Chủ đề	Tên bài
Lớp 1	1	Nói, nghe	Em hỏi và trả lời	Lớp 4	1	Giao tiếp	Chia sẻ với ông bà, cha mẹ
	2		Lời chào		2		Trò chuyện với anh chị em
	3	Ăn	Bữa ăn trong gia đình		3		Đến nhà người quen
	4		Bữa ăn bán trú		4		Thân thiện với hàng xóm
	5	Mặc	Trang phục tới trường		5		Nói chuyện với thầy, cô giáo
	6		Trang phục ở nhà		6		Trò chuyện với bạn bè
	7	Cử chỉ	Cách đi, đứng của em		7		Giao tiếp với người lạ
	8	Vui chơi	Vui chơi ở trường		8		Gặp người nước ngoài
Lớp 2	1	Nói, nghe	Ý kiến của em	Lớp 5	1	Ứng xử	Kính trọng người lớn tuổi
	2		Tôn trọng người nghe		2		Thân thiện với bạn bè, nhường nhịn em nhỏ
	3	Ăn	Bữa ăn cùng khách		3		Thương người như thể thương thân
	4		Sinh nhật bạn		4		Tôn trọng người lao động
	5		Bữa ăn trên đường du lịch		5		Thăm khu di tích
	6	Mặc	Trang phục khi ra đường		6		Em yêu thiên nhiên
	7		Trang phục thể thao		7		Tham gia giao thông
	8	Cử chỉ	Cách nằm, ngồi của em		8		Đi mua đồ dùng
Lớp 3	1	Nói, nghe	Em biết lắng nghe				
	2		Nói lời hay				
	3	Ở	Em luôn sạch sẽ				
	4		Ngôi nhà thân yêu				
	5		Góc học tập của em				
	6		Ngôi trường của em				
	7	Cử chỉ	Cử chỉ đẹp				
	8	Vui chơi	Vui chơi lành mạnh				

Xem tranh

Các em tìm từ ...

Tranh 1 Cô giáo nêu câu hỏi, các bạn giơ tay xin phát biểu.

Hãy nêu kết quả phép tính ...

Tranh 2 Cô giáo nêu câu hỏi, các bạn tranh nhau nói.

Bức tranh này
có nội dung gì ?

... ngại lắm...

Tranh 3 Nam hiểu nội dung bức tranh nhưng không
dám nêu ý kiến.

Con thưa cô,
nội dung bức
tranh là...

Tranh 4 Mai Anh đứng ngay ngắn, trả lời câu hỏi
rõ ràng.

Tranh 5 Nhóm trưởng không tập hợp được ý kiến của các bạn.

Tranh 6 Các bạn lần lượt nêu ý kiến.

Nhận xét hành vi của các bạn trong từng bức tranh trên.

Trao đổi, thực hành

1. Em tán thành những hành vi nào ?

- a) Trong giờ học Toán, Liên nhắc Nam khi Nam lấy truyện tranh ra đọc.
- b) Trong rạp chiếu phim, Tuấn đề nghị hai bạn bên cạnh ngồi xuống để các bạn ngồi sau xem phim.
- c) Mai nhìn thấy một bạn vứt rác ra sân trường nhưng Mai không có ý kiến gì.

2. Xử lý tình huống :

Mỗi khi các bạn phát biểu, bạn Nam hay nói chen vào làm đứt đoạn câu trả lời của các bạn.

Nếu ngồi cạnh Nam, em sẽ nhắc nhở bạn như thế nào ?

Lời khuyên

Khi muốn bày tỏ ý kiến của mình, chúng ta chú ý :

- Mạnh dạn xin phép người nghe để nêu ý kiến.
- Khi nêu ý kiến, đứng hoặc ngồi ngay ngắn, nói rõ ràng, ngắn gọn.
- Nên nhắc nhở chân thành những điều sai của bạn.

Xem tranh

Tranh 1 Việt Anh vừa nói chuyện vừa tiến sát, khiến cho Nam phải lùi lại.

Tranh 2 Quỳnh và Nhung trò chuyện vui vẻ.

Tranh 3 Tuấn nói to làm Nga cảm thấy khó chịu.

Tranh 4 Thảo nói nhỏ nên Tùng không nghe thấy gì cả.

Nhận xét cách nói chuyện của các bạn trong từng tranh.

Trao đổi, thực hành

1. Em tán thành những ý kiến nào ?

- a) Khi nói chuyện, cần để ý nét mặt người nghe.
- b) Trong khi nói chuyện, thích điều gì thì nói mà không cần quan tâm đến thái độ của người nghe.
- c) Khi nói chuyện, không đứng sát vào người nghe và không nói quá to hay quá nhỏ.

2. Em sẽ làm gì trong từng trường hợp sau :

Tranh 1

Em say sưa kể cho chị nghe chuyến tham quan hôm trước. Thình thoảng chị lại nhìn đồng hồ.

... em đi tham quan vui lắm ...

Chị chuẩn bị đi học, em nói nhanh lên.

Tranh 2

Em hỏi bạn kết quả bài kiểm tra Toán. Bạn không trả lời và nói sang chuyện khác.

Cậu được mấy điểm ?

Cậu có xem bộ phim tối qua không ?

3. Thảo luận và đóng vai theo tình huống sau :

Buổi tối, em sang chơi nhà bạn hàng xóm. Đang nói chuyện, em chợt thấy mẹ bạn nhắc em của bạn chuẩn bị đi ngủ.

Lời khuyên

Khi nói chuyện, chúng ta chú ý :

- *Đứng cách người nghe một khoảng vừa phải.*
- *Không nói quá to hay quá nhỏ.*
- *Chú ý thái độ người nghe để có cách ứng xử thích hợp.*

Xem truyện tranh

ĂN CỎ Ở NHÀ BÀ NGOẠI

Tranh 1 Hai chị em Bống và Bi được đến nhà bà ngoại ăn cỏ. Trước bữa ăn, hai chị em xuống bếp giúp mẹ Trang sắp bát đĩa. Xong việc, hai chị em đi rửa tay rồi ngồi vào mâm cùng với cả nhà.

Tranh 2 Trong bữa ăn, mẹ Trang chọn hai miếng đùi gà gấp vào bát cho Bống và Bi.

Tranh 3 Bi rất thích ăn thịt gà. Cậu nhào người tới đĩa thịt gà để tìm chọn những miếng ngon gấp đầy bát. Còn Bống ăn từ tốn, xương gà để gọn vào bát nhỏ.

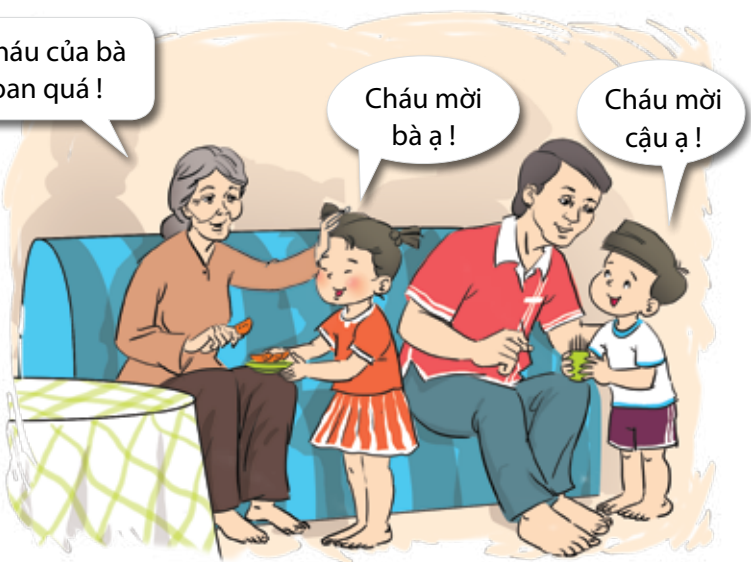
Hai cháu của bà
ngoan quá !

Cháu mời
bà ạ !

Cháu mời
cậu ạ !

Tranh 4

Ăn xong, Bống
cùng Bi rửa tay,
rồi lấy tăm, quả
mời cả nhà.

Nhận xét những việc làm của Bống và Bi khi tới nhà bà ngoại
ăn cỗ.

Trao đổi, thực hành

1. Nhận xét hành vi của các bạn trong những trường hợp sau :

Mẹ dặn phải lau
tay bằng giấy ăn.

Cảm ơn cháu !

Cháu mời
bác ạ !

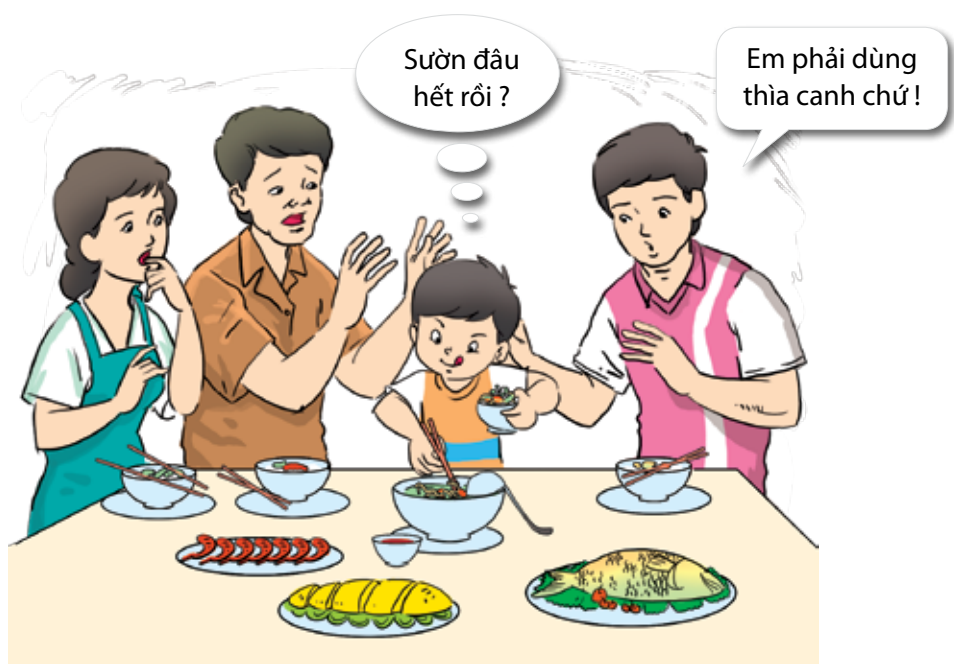
Tranh 1

Hôm nay
nhà Mai có khách.
Trong bữa cơm,
Mai quay đầu đưa
gắp thức ăn
mời khách.

Tranh 2 Bác Liên mời bố mẹ và Minh tới nhà ăn cơm.
Bác gắp một miếng tôm bao bột cho Minh.

Tranh 3 Trong bữa ăn tối, Tú dùng đũa tìm miếng sườn trong bát canh.

2. Em hãy cùng các bạn thảo luận và đóng vai theo tình huống sau :

Hôm nay, bố mẹ em mời khách đến ăn cơm. Em hãy sắm vai thể hiện những hành vi thanh lịch, văn minh trong bữa ăn, khi nhà có khách.

Lời khuyên

Khi đi ăn cỗ hoặc khi gia đình mời cơm khách, chúng ta chú ý :

- *Giúp đỡ người lớn việc vừa sức.*
- *Biết nói lời cảm ơn khi nhận thức ăn được mời.*
- *Bày tỏ thái độ hiếu khách như : nói lời mời với khách, gấp thức ăn mời khách, trò chuyện thân thiện, cởi mở với khách, ...*
- *Ăn uống ý tứ, giữ vệ sinh.*
- *Ăn xong, lấy tăm, nước, quả mời mọi người.*

Xem tranh

Tranh 1 Chuẩn bị dự sinh nhật bạn Lan, Minh tìm một khẩu súng đồ chơi cũ gói lại để tặng bạn.

Mình sẽ viết lời chúc vào bưu thiếp mình tự làm.

Tranh 2 Na lấy mấy quyển vở trong số vở được thưởng, gói lại để mang tặng bạn.

Tranh 3 Đức đòi mẹ mua một bộ đồ chơi đắt tiền để tặng bạn.

Tranh 4 Quỳnh vẽ tặng Chi một bức tranh thật đẹp.

Trong những quà tặng trên, món quà nào phù hợp để tặng sinh nhật bạn ? Vì sao ?

Trao đổi, thực hành

1. Nhận xét hành vi của các bạn trong từng trường hợp sau :

a) Dự sinh nhật Nam, Hùng chỉ chú ý tìm loại kẹo mà mình thích.

b) Các bạn dự sinh nhật Thi vui vẻ, bàn tiệc gọn gàng.

c) Cuối buổi sinh nhật Minh, các bạn chạy đuổi, ném bánh ga-tô vào người nhau.

d) Tuấn chúc mừng sinh nhật Dương ở lớp học.

2. Thực hành

a) Tập nói lời chúc mừng sinh nhật.

b) Chuẩn bị quà tặng sinh nhật như làm bưu thiếp, vẽ tranh, gấp giấy,...

Lời khuyên

Khi đi dự sinh nhật, chúng ta chú ý :

- Chuẩn bị quà tặng phù hợp.
- Nói lời chúc lịch sự và có ý nghĩa.
- Thái độ vui vẻ, thân thiện với mọi người.
- Ăn uống từ tốn, lịch sự.
- Không đùa nghịch, không tranh giành bánh kẹo mang về.

Xem truyện tranh

BỮA ĂN TRÊN ĐƯỜNG DU LỊCH

Tranh 1 Nhà trường tổ chức cho học sinh thăm vườn thú. Buổi trưa, cả lớp cùng ăn trưa. Khi Nam mở ba lô, ai cũng khen đồ ăn của Nam xếp gọn gàng.

Tớ dùng thìa
ăn xôi cho sạch !

Tớ ăn
bánh mì !

Ngon quá !

Tranh 2 Các bạn ngồi ăn trưa dưới bóng cây.

Tranh 3 Đang ngồi ăn trưa rất vui thì Lâm và Tuấn chạy đuổi nhau vòng quanh các bạn.

Tranh 4

Lâm trượt phải vỏ chuối và ngã ụch. Nam đỡ Lâm dậy rồi nhặt vỏ chuối bỏ vào thùng rác. Cô giáo nhắc nhở Lâm và Tuấn.

Cậu dọn giấy rác còn tờ cất đồ ăn còn lại nhé!

Tranh 5

Ăn xong, các bạn cùng nhau thu dọn vỏ bánh, túi ni lông cho vào thùng rác. Đồ ăn còn lại để gọn gàng vào ba lô.

Nhận xét hành vi của các bạn trong lớp Nam khi ăn trưa ở nơi tham quan.

Trao đổi, thực hành

1. Gia đình Hùng đi du lịch. Buổi trưa, cả nhà vào nhà hàng ăn phở. Hãy nhận xét hành vi của hai chị em Hùng.

Tranh 1 Hùng nghịch đùa trong ống.

Tranh 2 Hùng chưa ăn xong đã đứng dậy xin đi chơi.

2. Em sẽ làm gì trong từng tình huống sau :

Tình huống 1 : Trong công viên, các bạn rủ nhau ngồi ăn trưa trên thảm cỏ.

Em nhìn thấy biển báo : KHÔNG GIẤM LÊN CỎ.

Tình huống 2 : Trong khu du lịch, em uống hết chai nước. Em muốn vứt vỏ chai nhưng chưa thấy thùng rác đâu.

Lời khuyên

1/ Khi đi du lịch, chúng ta chú ý :

- Chuẩn bị đồ ăn phù hợp.
- Khi ăn, chọn vị trí ngồi thích hợp, sử dụng đồ ăn hợp vệ sinh, biết chia sẻ với bạn bè.
- Sau khi ăn, thu dọn chỗ ngồi sạch sẽ.

2/ Khi vào nhà hàng, chúng ta chú ý :

- Ngồi ăn ngay ngắn, không đùa nghịch.
- Không để lãng phí đồ ăn.
- Có thái độ lịch sự và không làm phiền mọi người xung quanh.

Xem tranh

Tranh 1 Các bạn đi chơi trong công viên.

Tranh 2 Đang tham quan vườn thú, Linh phải dừng lại vì đôi giày cao gót làm bạn bị đau chân.

Tranh 3

Tú mặc
quần đùi,
áo may ô
đi dự sinh
nhật.

Tranh 4

Tùng đến
thăm bà
ngoại.

Nhận xét trang phục khi đi ra đường của các bạn trong
từng tranh.

Trao đổi thực hành

1. Em đồng ý với những ý kiến nào ?

- a) Khi ra đường, em mặc quần áo nào cũng được.
- b) Em giữ gìn trang phục luôn sạch sẽ, gọn gàng.
- c) Mặc đẹp khi đi chơi mang lại niềm vui và sự tự tin cho chính bản thân mình.

2. Trò chơi : Chọn trang phục đi chơi.

Lời khuyên

Khi ra đường, chúng ta chú ý :

- *Lựa chọn trang phục phù hợp với lứa tuổi, điều kiện gia đình và phù hợp với nơi mình đến.*
- *Luôn giữ gìn trang phục sạch sẽ, gọn gàng.*

Xem truyện tranh

TRẬN BÓNG DỎ DANG

Tranh 1

Dũng xin phép mẹ
cho em đi đá bóng
cùng các bạn.

Tú ơi, cậu không
đi giày à ?

Tớ quên mất.

Ừ, có
sao đâu ?

Cậu vẫn mặc
đồng phục à ?

Tranh 2

Trước trận đấu,
Dũng và các bạn
dàn hàng để phân
công vị trí.

Tranh 3 Trận đấu bắt đầu. Thịnh thoải mái, Long phải dừng lại xắn ống quần.

Tranh 4 Nhận được bóng, Tú co chân sút về phía cầu môn.

Tranh 5 Bỗng Tú hét toáng. Dững quay lại thấy Tú nhăn mặt đau đớn. Tú không đi giày nên khi sút bóng, chân quệt xuống đất, móng bật ra.

Tranh 6 Trận bóng tạm dừng. Các bạn đưa Tú về nhà bằng bó.

1. Nhận xét về trang phục của các bạn ?
2. Vì sao trận bóng đá của các bạn bị dở dang ?

Trao đổi thực hành

1. Em đồng ý với những ý kiến nào ?

- a) Khi chơi thể thao, em mặc trang phục nào cũng được.
- b) Khi chơi thể thao, em mặc trang phục có độ co giãn cao.
- c) Trang phục cần phù hợp với từng môn thể thao.
- d) Đi giày thể thao, cần thắt dây giày gọn gàng.
- e) Các bạn nữ khi chơi thể thao cần buộc gọn tóc.

2. Chọn trang phục cho từng môn thể thao.

Bóng đá

Võ thuật

Bơi lội

Bóng rổ

Lời khuyên

Khi chơi thể thao, chúng ta chú ý :

- Chọn trang phục phù hợp với môn thể thao mình tham gia.
- Thắt dây giày, buộc tóc gọn gàng.

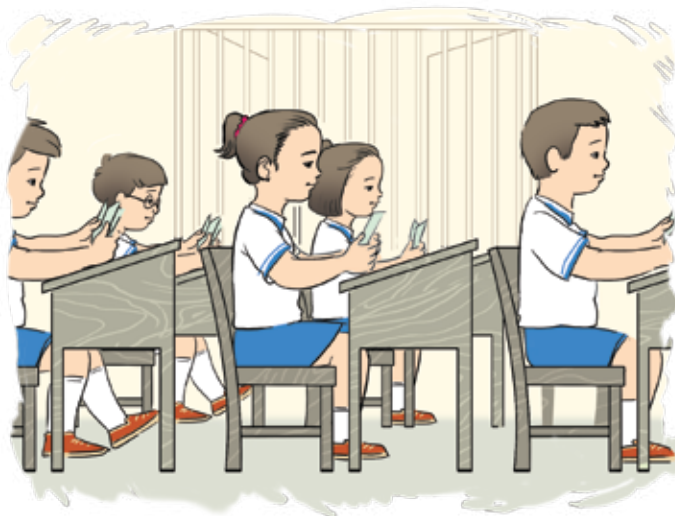

Xem tranh

a) Cách ngồi của em :

Tranh 1 Bố đang tiếp khách, Dũng ngồi chen vào giữa để xem tivi.

Tranh 2 Các bạn ngồi học ngay ngắn.

Tranh 3 Trong giờ học, Tú ngồi duỗi chân ra ngoài lối đi.

Tranh 4 Đức ngồi xem tivi, chân gác lên bàn.

Nhận xét cách ngồi của các bạn trong từng bức tranh.

b) Cách nằm của em :

Tranh 1 Huy nằm ngủ ở nhà.

Tranh 2 Chiến ngủ trên ghế đá ở công viên.

Mình thích
nằm theo
hướng này cơ.

Tranh 3 Giờ ngủ trưa ở trường, Hùng chuyển gối nằm hướng ngược lại với các bạn.

Tranh 4 Giờ nghỉ trưa ở trường, các bạn nữ nằm ngủ, chân hướng vào phía trong phòng.

Nhận xét cách nằm của các bạn trong từng bức tranh ?

Trao đổi thực hành

1. Em sẽ làm gì trong từng tình huống sau :

Tình huống 1 : Trong lớp học, bạn ngồi cạnh em có thói quen ngồi co chân lên ghế.

Tình huống 2 : Hôm nay nhà có khách. Em trai em cứ đòi nằm trên ghế giữa phòng khách để xem ti vi.

2. Thi ngồi đẹp.

Lời khuyên

1/ Khi ngồi, chúng ta chú ý :

- Chọn chỗ thích hợp và ngồi đúng tư thế.
- Các bạn nữ mặc váy, cần thu váy và ngồi khép chân.

2/ Khi nằm, chúng ta chú ý :

- Chọn chỗ và hướng nằm thích hợp.
- Nằm đúng tư thế.
- Các bạn nữ mặc váy, khi nằm cần thu váy.

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Bài 1 : Ý KIẾN CỦA EM.....</i>	<i>5</i>
<i>Bài 2 : TÔN TRỌNG NGƯỜI NGHE</i>	<i>9</i>
<i>Bài 3 : BỮA ĂN CÙNG KHÁCH.....</i>	<i>13</i>
<i>Bài 4 : SINH NHẬT BẠN</i>	<i>18</i>
<i>Bài 5 : BỮA ĂN TRÊN ĐƯỜNG DU LỊCH.....</i>	<i>22</i>
<i>Bài 6 : TRANG PHỤC KHI RA ĐƯỜNG</i>	<i>27</i>
<i>Bài 7 : TRANG PHỤC THỂ THAO.....</i>	<i>30</i>
<i>Bài 8 : CÁCH NẪM, NGỒI CỦA EM.....</i>	<i>34</i>

Minh họa :

ĐẶNG HOÀNG VŨ

Trình bày bìa :

TẠ THANH TÙNG

Thiết kế sách và chế bản tại :

PHÒNG THIẾT KẾ - CÔNG TY CP MỸ THUẬT VÀ TRUYỀN THÔNG
NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Tài liệu chuyên đề

GIÁO DỤC NẾP SỐNG THANH LỊCH-VĂN MINH

Dành cho học sinh tiểu học Hà Nội - LỚP 2

Mã số :

In bản, Khổ 17 x 24, In tại :

Địa chỉ :Số ĐKXB :,

In xong, nộp lưu chiểu tháng ... Năm 2010